

**Umsögn um frumvarp til laga
um breytingu á lögum um náttúruvernd nr. 60/2013.
Þingskjal 140 – 140. mál.**

8. okt.2015

Athugasemdir okkar eru eftirfarandi:

Varðar gr. 57 um sérstaka vernd tiltekinnar vistkerfa, jarðminja og fl.

Undir sérstakri vernd er hörfað frá. 10 þúsund fermetra stærðarmörkunum á votlendi.

Eina skýringin er að ekki eigi að ganga eins langt og í lögum frá 2013. Við vildum sjá efnisleg rök fyrir því hvers vegna ekki eigi að ganga eins langt..

Einnig er fellt út og mildað orðalag í 3. málsgrein sömu greinar. Í lögum nr. 60 stendur; *óheimilt er að raska nema brýna nauðsyn beri til og að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi*. Því orðalagi hefur verið breytt í: *Nú skal forðast rask eins og kostur er*.

Við mótmælum þessari breytingu því hún hefur í för með sér að er að hafa áhrif á framkvæmdaleyfi, matskyldu, skipulag og umhverfismat. Í lögum frá 1999 nr. 44 var reynt að nota þetta orðalag «forðast rask eins og kostur er» í sama tilgangi, til að forða röskun náttúruyfyrirbæra en ekki náðist sá árangur sem stefnt var að þar.

Votlendi eru einu mögulegu heimkynnin fyrir margar tegundir dýra og plantna sem geta ekki fært sig annað ef votlendinu er raskað eða það eyðilagt. Þetta á við bæði um sjaldgæfar tegundir og tegundir í útrýmingarhættu. Lítil svæði eru ekki minna mikilvæg en stór í þessu samhengi. Framræsla er aðalorsök taps á votlendi en talið er að búið sé að ræsa fram 4.000 km² (35.000 km af skurðum) frá því um 1950 og á Suðurlandi voru aðeins 3% óraskað af því votlendi sem til var um 1900 – þar sem áður var mesta votlendi á landinu.

Mikið af framræstu votlendi hefur ekki einu sinni verið tekin til frekari ræktunar og ætti að vera forgangsmál að endurheimta það.

Votlendi viðheldur líffræðilegri fjölbreytni. Votlendi framleiða lífræn efni, tempru vatnsrennsli og jafnvel hreinsa vatn af lífrænum og ólífrænni mengun. Mómyrar binda kolefni, og við sjó dregur votlendi úr strandrofi.

Stór hluti heims- eða Evrópustofns margra fuglategunda verpa á Íslandi eða fara hér um – svokallaðar ábyrgðartegundir – og nokkrar þeirra eru háðar votlendi sem varplandi eða til að afla sér fæðu.

Til fróðleiks og áminningar um aðild okkar að Ramsar samningnum, um að stuðla að verndun og skynsamlegri nýtingu votlendissvæða í heiminum set ég hér með hér videó sem Ramsar setti á vefinn í vikunni –rétt rúmar 4.mín.

http://www.ramsar.org/sites/default/files/ramsar_livelihoods_sq.mp4

Varðar gr. 55 um Friðlýsingu heilra vatnakerfa.

Hér er felld út öll greinin um friðlýsinga heilra vatnakerfa – grein sem við vorum mjög ánægð með að sjá komna inn í lög. Þó að heimild ráðherra sé til staðar í 38. grein þá hefur verið gengið þannig frá málum að eina umfjöllunin um heilstæð vatnakerfi er hvenær **ekki megi** friðlýsa - en hér er setningin sem á að koma í stað greinarinnar: „Við friðlýsingu heilstæðra

vatnakerfa er þó áskilið að viðkomandi svæði hafi ekki verið flokkað í nýtingarflokk eða biðflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar. „

Það sem er lagt er til að felld sé út er greinagóð lýsing og haldgóður grundvöllur til þess að gefa tilefni til að friðlýsa, en hér er greinin í heild sinni sem lagt er til að felld sé út:

Heimilt er ráðherra að friðlýsa heil vatnakerfi, þar á meðal lindasvæði og lítt snortin og ómiðluð vatnasvið. Áskilið er að viðkomandi svæði hafi ekki verið flokkað í nýtingarflokk eða biðflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar.

Friðlýsing getur m.a. miðað að því að varðveita vatnslindir til framtíðar, tryggja náttúrulega ferla og vatna- og vistfræðilega samfellu á tilteknu vatnasviði og standa vörð um ásýnd og vistfræðilegt þjónustuhlutverk vatnasviða.

Óheimilt er að nýta svæði sem friðlýst eru samkvæmt þessari grein til orkuframleiðslu og allar framkvæmdir sem raskað geta viðkomandi vatnakerfi eru bannaðar. Ráðherra getur sett nánari ákvæði um framkvæmdir, vatnstöku og aðra nýtingu í auglýsingu, sbr. 40. gr.

Mikilvægt er að skapa grundvöll fyrir vernd heildstæðra vatnakerfa, mjög mikilvægt vegna vatnsgæða en einnig vegna vistfræðilegra raka. Það þarf að standa vörð um samfellda heild vatnasviða, vistfræðilegt þjónustuhlutverk og ásýnd.

Það þarf ekki að tíunda mikilvægi heildstæðra vatnakerfa fyrir fuglavernd, en allt hangir þetta saman og eru t.d. nokkrar tegundir votlendisfugla sbr. himbrimi, lómur og flórgoði, sérhæfðir vatnafuglar og sér í lagi á varptíma. Flestar tegundir anda eru í þessum hóp og álftrir. Einnig fella margir þessara fugla flugfjaðrirnar við stöðuvötn.

Varðar 9.gr.Varúðarregla.

Við mótmælum því harðlega að gildissvið reglunnar hefur verið þrengt til muna með orðalagsbreytingunni í fyrstu málsgrein. Síðan hefðum við viljað sjá reglugerðina sem á að koma varúðarreglu 1. málsgreinar til framkvæmda (óljóst orðalag um mikilvægi reglugerðarinnar).

Einnig skiljum við ekki alveg hvernig það eigi heima í reglugerð sem fjallar um beitingu reglunnar leiðbeiningar um „... hvernig og í hvaða tilvikum stjórnvald skuli meta saman efnahagslegan ávinning og hættu á umtalsverðum neikvæðum afleiðingum þegar teknar eru stjórnvaldsákvæðanir skv. 1. mgr.“

Hefðum talið að reglan væri einmitt til að taka efnahagslegan ávinning úr jöfnunni þar sem tilgangurinn væri að grípa til varúðarráðstafana þegar ekki er vitað fyrir vísst hvort einhverjar tilteknar aðgerðir eða aðgerðarleysi hafi áhrif á umhverfið – hvað sem efnahagslegum ávinningi liði.

Með fyrirfram þökk fyrir jákvæðar undirtektir

**f.hönd stjórnar Fuglaverndar
Hólmfríður Arnardóttir, framkvæmdastjóri**